

al op tal van plaatsen door de stelling heen was. En inderdaad: hoewel de Duitse commandant over veel minder artillerie beschikte dan hij wenste, besloot hij in het avondlijk duister aan te vallen. Om kwart over negen zette hij die aanval in. Van de bruggen over het defensiekanaal stonden alleen nog maar de jukken overeind maar men had aan Nederlandse kant verzuimd, de planken die het brugdek vormden, af te voeren: zo konden de Duitsers op verscheidene punten ter weerszijden van de doorbraak bij Mill over het defensiekanaal komen. Het betrokken stelling gedeelte werd 's nachts door de meeste Nederlandse troepen verlaten, pas 's morgens om acht uur keerde een deel der manschappen daar waar nog geen Duitsers waren, in de stelling terug. De order dat de gehele Peel-Raamstelling ontruimd moest worden, had hen niet bereikt.

Ongeveer om acht uur in de avond van de rode mei was kolonel Schmidt tot de conclusie gekomen dat de Duitsers bij Mill definitief door de Peel-Raamstelling heen waren; handhaafde hij zijn troepen in de gehele stelling, dan zouden deze, afgezien nog van mogelijke gevaren uit het zuiden waar de stelling aan de Belgische grens abrupt ophield en dus gemakkelijk omtrokken kon worden (hetgeen de Duitsers nalieten¹), vak voor vak van het punt van doorbraak uit opgerold worden. In de meeste vakken was geen schot gelost; het leek de kolonel niettemin aanbevelenswaardig, de troepen in de nacht terug te trekken achter de Zuid-Willemsvaart. Telefonisch stelde hij het Algemeen Hoofdkwartier voor, met die terugtocht om twee uur 's nachts te beginnen. Generaal-majoor van Voorst tot Voorst vond dat te laat: om vier uur zou het weer licht zijn. Afgesproken werd, dat de terugtocht op de Zuid-Willemsvaart te middernacht een aanvang zou nemen en dat kolonel Schmidt zijn hoofdkwartier naar het telefoonkantoor te Tilburg verplaatsen zou: het vierde hoofdkwartier al dat hij binnen vier-en-twintig uur zou betrekken. De kolonel deed de orders voor de terugtocht omstreeks negen uur 's avonds uitgaan.²

In het stelling gedeelte waar gevochten werd, bereikten, gelijk gezegd, die orders de troepen niet. In de andere vakken kwamen zij wèl door, maar daar werden zij in enkele gevallen weer niet aan alle onderdelen doorgegeven. In het donker ontstond een enorme verwarring. Een deel van de Peeldivisie ging te voet naar de Zuid-Willemsvaart, een ander deel fietste er heen, sommige detachementen maakten gebruik van gevorderde autobussen en personenauto's. Wat er aan artillerie was (ook de stukken 8-staal) werd achtergelaten; zo ook een groot deel van de mitrailleurs en de munitie en bijna al het

¹ Wilson: *Vijf oorlogsdagen*, p. 63-64. ² Nierstrasz: *Noord-Limburg en Noord-Brabant*, p. 196-97.